

Rovaniemen kaupunki
kirjaamo@rovaniemi.fi

ROIDno-2024-1071

04.04.2024 Lausuntopyyntö jätteenkuljetusjärjestelmästä, Rovaniemen kaupunki, Rovaniemi, Pello

Lausunto jätteenkuljetusjärjestelmästä, Rovaniemen kaupunki, Rovaniemi ja Pello

Rovaniemen kaupungin Teknisen lautakunnan jätehuoltojaosto (jatkossa jätehuoltojaosto) on pyytänyt lausuntoa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymisestä Lapin ELY-keskukselta ennen asian lopullista ratkaisua jätehuoltojaoston kokouksessa. Lausuntopyyntö on saapunut Lapin ELY-keskukselle 04.04.2024.

Yleinen lainsäädännöllinen tausta

Jätelain (646/2011) 32 §:ssä on säädetty kunnan yleisestä velvollisuudesta järjestää jätehuolto tiettyjen jätteiden osalta. Kunnan jätehuoltopalveluita koskevat jätelain 34 §:n mukaiset laatuvaatimukset, joiden mukaan kunnan on jätehuollon järjestämisessä huolehdittava siitä, että: 1) käytettävissä on tarpeen mukaan kiinteistöittäinen jätteenkuljetus; 2) käytettävissä on riittävästi vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisia vastaanottopaikkoja, jotka ovat vaivattomasti jätteen tuottajien saavutettavissa; 3) käytettävissä on riittävän monipuoliset muut jätehuoltopalvelut, kuten etusijajärjestyksen mukainen mahdollisuus jätteen erilliskeräykseen; 4) jätteen keräys ja kuljetus järjestetään ja mitoitetaan siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin syntyvän jätteen määrää ja laatua; 5) jätteenkuljetuksen ja jätteen alueellisen vastaanoton järjestelyistä tiedotetaan riittävästi ja riittävän usein.

Jätelain 35 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää kiinteistöittäinen jätteenkuljetus kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta 36 tai 37 §:n mukaisesti, jollei 41 tai 41 a §:stä muuta johdu. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Jätelain 36 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä kiinteistöittäinen jätteenkuljetus, jollei 37 tai 41 §:stä muuta johdu. Jätteen saa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun.

Jätelain 37 §:n mukaan kunta voi päättää, että jätelain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa,

19.04.2024

jos: järjestetty jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset; jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle; ja päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jätelainsäädännön vuonna 2021 toteutuneessa merkittävässä muutoksessa 19.7.2021 ja 1.12.2021 kunnan järjestämisvastuulla olevien erilliskerättävien jätteiden kuljettamisen osalta kaksoisjärjestelmä lakkautettiin ja siirryttiin kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen osalta kunta voi edelleen jätelaissa säädettyjen edellytysten täytyessä päättää, että kiinteistön haltijan on järjestettävä jätteenkuljetus.

Hallituksen esityksessä HE 40/2021 jätelain muuttamisesta kuitenkin todetaan, että *"hajanainen vastuunjako kunnan ja kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa vaikeuttaa kokonaisvaltaisen ja tehokkaan keräysjärjestelmän suunnittelua ja jätedirektiiveissä asetettujen yhdyskuntajätteiden kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien ohjauskeinojen toteuttamista. -tekstiä poistettu- Kunnan jätehuollon suunnittelun ja kehittämisen vaikeutuminen sekä kuljetusjärjestelmäpäätöksiin liittyvien valitusprosessien aiheuttamat sääntelykustannukset ovat saatujen kokemusten perusteella kaksoisjärjestelmän väistämättömiä ja pysyviä ominaisuuksia. Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien ohjauskeinojen ja jätteen erilliskeräyksen tehokas toteuttaminen vaikeutuu huomattavasti, jos jätteenkuljetuksen kaksoisjärjestelmään liittyviä ongelmia ei ratkaista. Kuljetusjärjestelmän valintaan liittyvien selvitysten tekemisen, muun päätöksentekoon liittyvän valmistelun ja päätöstä seuraaviin valitusprosesseihin osallistumisen sijasta kunnassa tulisi voida keskittyä jätehuollon kehittämiseen."*

Asian aiempi käsittely

Rovaniemen, Ranuan ja Pellon alueella kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtäviä hoitaa Rovaniemen kaupungin Teknisen lautakunnan jätehuoltojaosto. Jätehuoltojaosto on päätöksellään 4.6.2019 § 12 valinnut toiminta-alueellaan osittain käytettäväksi kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on päätöksellään 20/0784/2 kumonnut jätehuoltojaoston päätöksen 4.6.2019 § 12 ja palauttanut asian jätehuoltojaostolle uudelleen käsiteltäväksi vuonna 2020 (20/0784/2).

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on päätöksessään katsonut, että kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ei asiakirjoissa olleiden selvitysten perusteella voitu katsoa edistävän jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, eikä vaikutuksia voitu arvioida kokonaisuutena myönteisiksi. Siksi jätelain 37 §:n 1 momentin edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät ole täytyneet koko

19.04.2024

Rovaniemen kaupungin alueella. Näin ollen jätehuoltojaoston päätös on tullut lainvastaisena kumota ja asia palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

Rovaniemen kaupungin yhdyskuntatekniikan yksikkö on teettänyt *"Jätteenkuljetusjärjestelmien arviointi Rovaniemellä ja Pellossa"* -selvityksen (22.3.2023), jossa on arvioitu ja vertailtu kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen ja kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen vaikutusta polttokelpoisen jätteen kuljetuksiin Rovaniemen kaupungissa ja Pellon kunnan alueella. Selvityksessä on tarkasteltu täyttyvätkö jätelain 35 §:n ja 37 §:n ehdot jätteen kuljetuksen järjestämisessä Rovaniemellä ja Pellossa. Selvityksen perusteella on tunnistettu vahvuuksia ja haasteita molempien kuljetusjärjestelmien osalta.

Jätehuoltojaosto on pyytänyt Lapin ELY-keskukselta lausuntoa teetetystä selvityksestä. Lapin ELY-keskus on lausunnossaan 7.6.2023 (LAPELY/4470/2018) todennut Rovaniemen kaupungin yhdyskuntatekniikan yksikön teettämästä *"Jätteenkuljetusjärjestelmien arviointi Rovaniemellä ja Pellossa"* -selvityksestä mm. seuraavaa: *"Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan selvityksessä on monipuolisesti ja kohtalaisen kattavasti tarkasteltu jätelain 35 ja 37 §:ien ehtojen täyttymistä nykyisin käytössä olevan kiinteistön haltijan järjestämän jätteen kuljetuksen osalta alueen erilaisissa osissa. Liittymisastetta ja palvelun kattavuutta on selvitetty aiempaa tarkemmin. Vertailua kunnan järjestämään kuljetukseen on tehty lähinnä laadullisesti."*

Kuljetuksen kattavuuden analysoinnissa on hyödynnetty paikkatietotarkastelua 1 km bufferilla tyhjennuspisterekisterin pisteistä, joka kuvastaa selvityksen perusteella niitä pisteitä, jotka on mahdollista reitittää jätteenkuljetukseen. Lisäksi on arvioitu liittymisastetta erilaisten alueiden ominaispiirteet huomioiden. Kattavuuden arvioinnin puutteeksi on tunnistettu se, ettei jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen liittymättömyyden syitä ole tarkemmin selvitetty.

Kattavuutta koskevassa paikkatietoon perustuvassa tarkastelussa ei ole huomioitu kuljetusreitistön käyttämien teiden varsia niillä kuljetusreitistön osilla, joilla ei ole tyhjennuspisteitä. Nämä kuljetukseen käytettävien teiden varsilla sijaitsevat kiinteistöt lienee kuitenkin mahdollista reitittää kuljetukseen.

Haasteeksi molempien kuljetusjärjestelmien osalta on todettu, että nykyisen kuljetusreitistön ulkopuolelle jää erityisesti vapaa-ajan kiinteistöjä, joihin ei ole kunnollista tieyhteyttä ja joille ei ole mahdollista järjestää kiinteistökohtaista jätteen kuljetusta. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen korvaavia yhteiskeräyspisteitä ei selvityksen mukaan ole Rovaniemen alueella kattavasti. Pellon alueella ei ole lainkaan yhteiskeräyspisteitä. Kuljetusjärjestelmällä ei sinänsä ole vaikutusta palvelun kattavuuteen näiltä osin, ellei samalla panosteta yhteiskeräyspisteverkoston kehittämiseen.

Selvityksen johtopäätökset tulevat osittain erilaiseen lopputulemaan kuin mitä selvityksen eri osissa on todettu. Selvityksen johtopäätöksissä on

19.04.2024

esimerkiksi nostettu esille etuja ja mahdollisuuksia, joita kunnan järjestämällä kuljetuksella olisi kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen verrattuna. Näitä seikkoja ei kuitenkaan ole käsitelty kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen kokonaismyönteisyyden arvioinnissa, joka keskittyi kuljetusjärjestelmän vaikutuksiin kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kokonaismyönteisyyden ja jätehuollon yleisen toimivuuden edistämisen arviointiin olisi ollut hyvä panostaa enemmän, sillä Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on päätöksessään (20/0784/2) pitänyt näitä seikkoja yhtenä perusteena asian palauttamiselle uudelleen käsittelemään."

Jätehuoltojaosto on kokouksessaan 29.9.2023 § 23 merkinnyt lausunnot tiedoksi ja jatkanut asian valmistelua. Jätehuoltojaosto päätti infotilaisuuden järjestämisestä, jossa käsiteltiin mahdollista jätteenkuljetusjärjestelmän muuttamista kunnan järjestämäksi.

Jätehuoltojaoksen kokouksessa 22.3.2024 6 §:ssä valmistelijan laatimasta selvityksestä käy ilmi kuljetusjärjestelmän muuttamista puoltavia seikkoja, joiden toteutuminen on selvityksen mukaan haasteellista, mikäli alueella on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Kuljetusjärjestelmän muuttamisesta todetaan seuraavaa:
"Edellä todetun selvityksen perusteella Rovaniemellä ja Pellossa nykyisen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueilla ei kaikkien jätelain 35 ja 37 §:n mukaisten ehtojen voida katsoa täysin täyttyvän lain edellyttämällä tavalla, jonka vuoksi kuljetusjärjestelmän muuttaminen kunnan järjestämäksi koko jätehuoltoviranomaisen toimialueella tulee ottaa käsittelemään."

Jätelain edellyttämällä tavalla siirtymiselle kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen varattaisiin riittävä siirtymäaika siten, että kunnanjärjestämä jätteenkuljetus alkaisi Rovaniemen kaupungin ja Pellon kunnan alueella syksystä 2027 alkaen. Samalla kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus Rovaniemen kaupungin ja Pellon kunnan alueella päättyisi. Ranualla pysytettäisiin voimassa kunnanjärjestämä jätteenkuljetus.

Kaikkien jätteenkuljetusyritysten edellytykset menestyä kunnan kilpailuttamassa jätteenkuljetuksessa pyrittäisiin mahdollistamaan jakamalla alue sopivan kokoisiin urakka-alueisiin ja tarvittaessa yhdistämään sekajätteen kuljetukset tietyiltä osin jo kunnan vastuulla olevien bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten kanssa sekä mahdollistamalla tarkoituksenmukaiset urakkaehdot ja sopimuskaudet. Usean yrityksen menestymistä kilpailutuksessa voitaisiin mahdollistaa rajaamalla sitä, kuinka monta urakka-aluetta yksi tarjoaja voi saada hoidettavakseen.

Ennen hankintoihin liittyvien yksityiskohtien päättämistä, markkinatietoa kartoitettaisiin järjestämällä vuoden 2026 aikana markkinavuoropuhelutilaisuuksia, joissa yritykset ja muut asianosaiset voisivat kertoa näkemyksensä hankinnan valmistelua varten. Hankinnassa

19.04.2024

huomioitaisiin yritysten näkemysten ohella myös reittilogistiikan ja keräyskaluston optimointi sekä kuljetuskaluston vähäpäästöisyys."

Jätehuoltojaosto päätti kokouksessaan merkitä tiedoksi asiassa annetun valmistelijan selvityksen ja pyytää lausuntoja kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymisestä ennen asian lopullista ratkaisua Rovaniemen kaupungilta, Pellon kunnalta sekä Lapin ELY-keskukselta, Lapin Yrittäjät ry:ltä ja Napapiirin Residuum Oy:ltä sekä varata Rovaniemen ja Pellon asukkaille ja alueella toimiville jätehuoltoyrityksille mahdollisuuden lausua mielipiteensä asiasta.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Lapin ELY-keskus katsoo, että edellä esitetyt asiat huomioiden jätehuoltojaostolla on käytössään riittävät tiedot tehdä lainmukainen ratkaisu kunnan vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen jätteen kuljetusten järjestämisestä kunnan jätehuoltoviranomaisen toiminta-alueella.

Kuten jätehuoltojaoston kokouksen 22.3.2024 6 §:n valmistelijan selvityksestä käy ilmi, ratkaisulla siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen kunnan vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta sekä kiinteän yhdyskuntajätteen kuljetusten yhtenäisellä järjestämisellä voidaan toiminta-alueella edistää niin jätedirektiivien kuin kansallisen jätelainsäädännön yhdyskuntajätteen kierrätysastetavoitteen saavuttamista, ohjauskeinojen tehokkaampaa toteuttamista, alueellisen jätehuollon kehittämistä sekä muita alueellisia ympäristötavoitteita, kuten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä. Edellä mainittujen tavoitteiden alueellinen edistäminen edellyttää lisäksi jätehuollon kehittämistä jätelain 34 §:n mukaiset laatuvaatimukset ja teetetyssä selvityksessä ilmenneet paikalliset kehityskohdat huomioiden.

Asian valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Paula Tarkka.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Hyväksymisen tarkemmat tiedot ovat asiakirjan lopussa. Asian on esitellyt ympäristötarkastaja Sanna-Kaisa Kivilompolo ja ratkaissut yksikönpäällikkö Juha Hämäläinen.

Tämä asiakirja LAPELY/1840/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
LAPELY/1840/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hämäläinen Juha-Pekka 24.04.2024 09:57

Esittelijä Kivilompolo Sanna-Kaisa 24.04.2024 09:38